

ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА ПРИ НАДАННІ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ СВІДКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Курсант 3-го курсу НАВС Скакун І.В.

Науковий керівник: в.о. заступника начальника ННПФЕКП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент Зарубей В.В.

Відповідно до ст. 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу. Після набрання чинності КПК України 20 листопада 2012 року інститут надання правової допомоги свідку змінився. У п. 2 ч. 1 ст. 66 КПК України лише зазначено, що свідок має право користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 цього Кодексу. Однак, чиним КПК України не визначено права й обов'язки адвоката свідка, його процесуальне становище, порядок допуску до участі в допиті та інших процесуальних діях. Це спричиняє відповідні труднощі під час провадження досудового розслідування та судового розгляду .

Існує нагальна потреба в регламентації у КПК України порядку роз'яснення свідку права на отримання правової допомоги від адвоката. Науковці Л.Д.Удалова та О.В.Панчук вважають, що ст. 137 КПК України слід доповнити окремим пунктом, у повістці про виклик свідка повинно бути роз'яснено його право з'являтися на допит або для участі у проведенні інших процесуальних дій з обраним за власним бажанням адвокатом. Якщо виклик здійснюється по телефону або телеграмою, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд також повинен роз'яснити свідку зазначене право. Вищезазначені науковці пропонують доповнити ст. 135 КПК України нормою такого змісту: «При особистому врученні свідку працівником правоохоронного органу, слідчим, прокурором повістки, йому

роз'яснюється право з'явитись з адвокатом на допит або для участі в іншій процесуальній дії. Про роз'яснення цього права складається протокол».

У разі, якщо свідок з'являється на допит з адвокатом, він має право бути присутнім під час його проведення; надавати в присутності слідчого короткі консультації свідку; з дозволу слідчого ставити йому запитання, що підлягають занесенню до протоколу допиту для уточнення і доповнення до відповідей; висловлювати заперечення проти порушень прав та законних інтересів свідка; застосовувати з дозволу слідчого технічні засоби; знайомитися з протоколами слідчих дій, у яких раніше брав участь свідок; оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого в порядку, встановленому цим Кодексом.

Під час проведення допиту свідка адвокат має слідкувати за тим, чи дотримується слідчим час його проведення. Допит не може продовжуватися без перерви понад дві години, а в цілому - понад вісім годин на день.

Якщо час проведення допиту свідка слідчим не дотриманий, адвокат повинен висловити зауваження, яке підлягає занесенню слідчим до протоколу слідчої дії. За певних обставин адвокат під час судового розгляду може заявити клопотання про визнання показань свідка недопустимими відповідно до ст. 86 КПК України через порушення вимог щодо тривалості його допиту.

Під час допиту адвокат має стежити за реалізацією свідком права відмовитися давати показання проти себе, членів сім'ї та близьких родичів. У разі порушень під час проведення допиту адвокат може застосувати передбачені законодавством важелі впливу стосовно незаконних дій слідчого.

У п. 2 ч. 1 ст. 66 КПК зазначено, що свідок має право користуватися правовою допомогою адвоката як під час давання показань, так і під час участі у проведенні інших процесуальних дій. При проведенні такої слідчої (розшукової) дії, як пред'явлення для впізнання, якщо особа пред'являлась свідку, щодо якого вжито заходів безпеки, у протоколі слідчої

(розшукової) дії вказується його псевдонім. Як зазначають Л.Д.Удалова та О.В.Панчук, такому адвокату також необхідно присвоювати псевдонім і вказувати його у протоколі впізнання, оскільки після закінчення слідчої (розшукової) дії протокол має пред'являтися підозрюваному для ознайомлення. Якщо у протоколі будуть вказані справжні дані про адвоката свідка, щодо якого застосовуються заходи безпеки, не виключається, що шляхом незаконного впливу на адвоката підозрюваного буде зроблена спроба дізнатися про дійсне прізвище, ім'я та по батькові свідка .

При проведенні освідування об'єктом слідчої (розшукової) дії є тіло свідка. Адвокат має слідкувати за тим, щоб ця дія не принижувала його людської гідності. Виникає запитання, як бути, якщо освідування супроводжується оголенням свідка, а він та адвокат є особами протилежної статі. Науковці вважають, що в цьому випадку можливі такі варіанти. Якщо перш ніж з'явитися до слідчого для проведення цієї слідчої (розшукової) дії, свідок-жінка звернулася до адвоката- чоловіка для укладення угоди про надання правової допомоги, він має роз'яснити, що їй потрібна правова допомога адвоката жіночої статі. Якщо такий адвокат вже був допущений до участі у процесуальних діях, то він має перебувати впродовж усіх дій слідчого в процесі освідування, крім безпосередньо під час оголення свідка. Особливу увагу адвокат має приділяти тому, щоб не порушувались права свідка у проведенні примусового його освідування .